

Asia: VN/5748/2019

Luonnos meripolitiikan toimenpideohjelmaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpideohjelman keskeiset kärjet merten suojele, meriklusteri ja merellinen tuotanto ovat hyvin valittuja. Varsinais-Suomessa haavoittuva Saaristomeren tarvitsee suojele. Meriklusteri on yksi alueen teollisen tuotannon sekä osaamisen kulmakivistä ja merellisessä tuotannossa on paljon potentiaalia.

Toimenpideohjelman on valmistellut eri ministeriöitä edustava ohjausryhmä. Valmistelussa olisi ollut hyvä olla myös alueiden edustusta. Monen toimenpiteen toimeenpano kuitenkin tapahtuu alueilla. Alueilta olisi myös saatu valmisteluun tietoa niiden konkreettisista tarpeista meripolitiikan edistämiseksi.

Turvallisen toimintaympäristön ja sen takaamisen sekä Itämeren tilan parantamisen ja suojelelun osalta on haettu työnjakoa muiden selontekojen ja ohjelmien kanssa. Itämeren suojelelun ja tilan parantamista ei pääsääntöisesti ole käsitelty tässä toimenpideohjelmassa, sillä niitä käsitellään Suomen vesien – ja merenhoidon toimenpideohjelmissa, EU:n Itämeristrategiassa (EUSBSR) sekä HELCOM:in Itämeren suojelelun toimenpideohjelmassa (BSAP). Toimenpideohjelma täydentää näitä toimia erityisesti globaalilla tasolla. Työnjako on varmasti hyvä turvallisen toimintaympäristön osalta, mutta kyllä Itämeren suojeleluun ja tilan parantamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota Suomen meripolitiikan toimenpideohjelmassa. Saaristomeren valuma-alueen maatalouskuormitus on Suomen ainoa jäljellä oleva kohde HELCOM:n Itämeren suurimpien kuormittajien hot spot -listalla.

Merten suojelele

Merten suojelelussa on valtamerien ympäristösuojeleluun ja kansainvälisten valtameriin liittyvien sopimusten toimeenpanon vahvistamiseen liittyen asetettu kunnianhimoisia tavoitteita. On hyvä,

että Suomelle haetaan aktiivista roolia kansainvälisessä yhteistyössä. Hyvin on myös tunnistettu arktisten merialueiden suojelutarpeet ja mahdollisuus hyödyntää Arktista neuvostoa omien tavoitteiden eteenpäin viemisessä.

Tavoitteena on suomalaisten merentutkimus-infrastruktuuri-innovaatioiden ja uusien palveluiden nostaminen ja vakiinnuttaminen kansainväliseen eturintamaan. Tämä tarjoaa suomalaisille yrityksille kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia ja samalla ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi.

Merten suojelu, rehevöitymisen ja happamoitumisen estäminen, alkaa maalta. Koska maalla tapahtuvat toiminnot vaikuttavat ratkaisevasti merten tilaan, on myös meripolitiikan merten suojelun toimenpiteissä syytä huomioida toimenpiteet maalla. Suuretkin parannustoimet merillä saattavat valua hukkaan maa-alueilta tulevien valumien myötä, ja toisaalta maalla, erityisesti maatalouden parissa, tehtävät parannustoimet voivat pienemmilläkin panoksilla tuoda toivottua kehitystä merialueiden tilaan.

Tavoitteena on myös edistää Suomen öljyntorjuntaosaamisen vientiä, erityisesti kylmissä olosuhteissa ja jääolosuhteissa. Suomen erityisosaamiselle tällä sektorilla on varmasti kysyntää kansainvälisillä markkinoilla.

Toimenpidettä ”Kehitetään uusia ja tehokkaampia valvontamuotoja ja sanktiojärjestelmää merenkulun rikkipäästöjen valvontaan” on ajateltu toteutettavan Itämeren alueella. Tässä voisi tavoitteeksi ottaa asian ajamisen laajemminkin kansainvälisessä yhteistyössä, kun rikkipäästöjä rajoitetaan myös Itämeren alueen ulkopuolella.

Meriklusteri

Vähäpäästöisen meriliikenteen operoinnin edistäminen on hyvin jaettu monelle eri alueelle. Varsinais-Suomesta löytyy hyviä esimerkkejä mm. sähköisistä maantielautoista ja vähäpäästöisten risteilijöiden rakentamisesta.

Toimenpide ”Vaikutetaan laivanrakennuksen kansainvälisen toimintaympäristön kehittymiseen” on suomalaisen laivanrakennuksen kilpailukyvyyn kannalta tärkeä. Tavoite epäreilujen valtioneuvostokäytännön tekemisestä näkyväksi ja saamisesta kansainvälisen sääntelyn (esim. WTO) piiriin on vaikuttava koko eurooppalaisen laivanrakennuksen kannalta, kun puhutaan kilpailukyvyistä etenkin kiinalaisen laivanrakennuksen suhteen.

Varsinais-Suomesta löytyy vahvaa osaamista toimenpiteen ”Luodaan alusta tehokkaan, turvallisen ja kestävä merenkulun kehittämiseen ja testaamiseen” toteuttamiseen. Esimerkkinä voidaan mainita yrkehögsskolan Novian merenkulun simuloinnin tutkimus ja kehittäminen kokonaisuus.

Toimenpiteen ”Vahvistetaan laivanrakennuksen erityisosaamista ja sen vientiä” yhteyteen on erityisosaamiseen ehdottomasti lisättävä kylmien olosuhteiden laivanrakennuksen rinnalle risteilijärakentaminen. Siinä suomalainen erityisosaaminen on ehdotonta maailmanhuippua.

Varsinais-Suomi tarjoaa hyvän alustan toimenpiteen ”Tuetaan testatusti toimivien laivaratkaisujen suunnittelijoiden, rakentajien ja uudistajien ekosysteemin rakentamista” toteuttamiseen. Alueella on jo nyt joustavasti toimivaa yhteistyötä korkeakoulujen, kehittämiskeskusten ja yritysten välillä. Osaajien houkuttelua meriteollisuuteen aloitetaan jo varhaiskasvatuksesta lähtien STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics) -yhteistyön avulla.

Merialojen koulutuksen tukemisella voidaan vaikuttaa paitsi merionnettomuuksien määrään, myös työvoiman reagointikykyyn merellisen elinkeinoelämän nopeissa muutoksissa. Meripolitiikan toimenpitein tulisi varautua myös muuttuviin ja yllättäviin tilanteisiin joita esim. telakkateollisuus on joutunut kohtaamaan maailmanlaajuisen pandemian jyllätessä.

Merellinen tuotanto

Kestävä vesiviljelytuotannon edistäminen on kannatettava toimenpide. Tavoitteena voisi olla, että pienennetään vesiviljelyn päästöjä per tuotettu kilo. Näin voidaan tuottaa enemmän ruokaa samoilla tai entistä pienemmillä päästöillä. Antamalla lupia uusille laitoksille saadaan myös tehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää tuotantoa.

Uusien innovatiivisten viljelytapojen ja -tuotteiden kaupallistamisen momentum on nyt, ja uusien kestävien yritysten tukemiseen suunnattu tuki/start up-rahoitus varmistaisi uuden kestävä liiketoiminnan vesiviljelyn saralla nopealla aikataululla.

Rannikkokalastuksen jatkuvuuden turvaaminen edistää kotimaisen kalan käyttöä sekä omavaraisuutta ruoantuotannossa. Tähän voi lisätä myös lähiruoka-ajattelun, sillä suurin osa Suomessa syödystä kalasta tulee tällä hetkellä ulkomailta.

Toimenpiteen ”Edistetään merellisen energiatuotannon rakentamisen edellytyksiä ja yhteensovitetään se aluevalvonnan kanssa” toteuttamiskeinona on todettu, että huomioidaan tämä

merialuesuunnittelussa. Merialuesuunnitelmat ovat jo valmiina, joten keinona voisi olla esim. hyödynnetään/jatkokehitetään merialuesuunnittelussa tunnistettuja energiatuotannon alueita.

Kestävä merellisen virkistyskäytön ja matkailun osalta on hyvin tunnistettu saariston tarjoamat mahdollisuudet sekä saaristoliikenteen kehittämistarpeet. Sisältö toimenpiteissä on linjassa niin Visit Finlandin kuin myös Varsinais-Suomen matkailun tiekartan kanssa. Kansainvälisten matkailuhankkeiden kehittämistä tulee tukea ei vain kansallisesti, vaan myös alueiden välisesti. Alueiden ja saarten väliset hankkeet Itämerellä tarjoavat tästä lukuisia hyviä esimerkkejä.

Partanen Jouni
Varsinais-Suomen liitto